

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

11/10-1361

17.05.2019

Заступнику Генерального прокурора
України - Головному військовому
прокурору

МАТІОСУ А.В.

Шановний Анатолію Васильовичу!

Надсилаємо адресований Вам депутатський запит народного депутата України Шурми І. М., оголошений на засіданні Верховної Ради України 17 травня 2019 року, для розгляду і надання відповіді автору запиту і Голові Верховної Ради України у встановлений чинним законодавством 15-денний термін.

Додаток: депутатський запит на 6 арк. у 1 прим.

З повагою

А. ПАРУБІЙ

1361

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

01008, Україна, м. Київ, вул. М. Грушевського 5, а/с 408

Вих. № 66-05/2019

«13» травня 2019 року

Головному військовому
прокурору України
Матіос А.В.

Голові Державної служби
спеціального зв'язку та
захисту інформації України
генерал-лейтенанту
Євдоченко Л.О

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

щодо відкриття кримінального провадження відносно посадових осіб Уряду України за порушення законодавства в частині ризиків витоку медико-біологічних та персональних даних із баз даних Міністерства охорони здоров'я України та електронної системи охорони здоров'я «eHealth», який може становити загрозу для життєдіяльності громадян України

Шановний Анатолію Васильовичу!

Шановний Леоніде Олександровичу!

Відповідно до ч.2 ст.19 Конституції України, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Станом на сьогодні в сучасному світі, зокрема й в нашій державі, органи державної влади використовують інформаційні системи (бази даних, єдині державні реєстри й т.д.) Інформаційна система здавна знаходить (в тому чи іншому вигляді) досить широке застосування в життєдіяльності людства. Це пов'язано з тим, що для існування цивілізації необхідним є обмін

інформацією - передача знань, як між окремими членами і колективами суспільства, так і між різними поколіннями.

Інформаційну систему можна визначити як сукупність організаційних і технічних засобів для збереження та обробки інформації з метою забезпечення інформаційних потреб користувачів (абонентів). Таке визначення може бути задовільним тільки при самій узагальненій і неформальній точці зору і підлягає подальшому уточненню.

Відповідно до ч.1 п.2 ст.2 Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» - електронна система охорони здоров'я - інформаційно-телекомунікаційна система, що забезпечує автоматизацію ведення обліку медичних послуг та управління медичною інформацією шляхом створення, розміщення, оприлюднення та обміну інформацією, даними і документами в електронному вигляді, до складу якої входять центральна база даних та електронні медичні інформаційні системи, між якими забезпечено автоматичний обмін інформацією, даними та документами через відкритий програмний інтерфейс (API).

Відповідно до ч.1 ст.11 Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення»- **Порядок функціонування електронної системи охорони здоров'я затверджується Кабінетом Міністрів України з урахуванням вимог законодавства про захист персональних даних.**

Відповідно до ч.1 ст.12 цього Закону - **Контроль за дотриманням законодавства про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення здійснюють центральні органи виконавчої влади в межах своєї компетенції відповідно до закону.**

Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.03.2018 року №503 «Про затвердження Порядку вибору лікаря, який надає медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу» визначено, що пацієнт (його законний представник) звертається до уповноваженої особи надавача первинної медичної допомоги і надає реєстраційний номер облікової картки платника податків (РНОКПП) або серію та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття РНОКПП та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті) й один з таких документів, що посвідчують особу: **паспорт громадянина України; тимчасове посвідчення громадянина України; свідоцтво про народження (для осіб, які не досягли 14-ого віку); посвідка особи, яка потребує додаткового захисту.**

Питання, щодо захисту інформації в ІТС неодноразово було порушено мною й були скеровані відповідні запити й звернення, щодо законності використання **інформаційно-телекомунікаційної системи електронної системи охорони здоров'я «eHealth».**

Відповідно до вимог Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» та Правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-

телекомунікаційних системах, які затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 29 березня 2006 року №373 в разі використання інформаційно-телекомунікаційних систем для обробки інформації в державних інформаційних ресурсах або інформації з обмеженим доступом. Законодавство вимагає захисту інформації з підтвердженою відповідністю. Підтвердження відомостей здійснюється за результатами державної експертизи.

З інформації отриманої мною на депутатські запити та звернення до Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, відомо що, **державна експертиза не проводилась, атестат відповідності комплексної системи захисту інформації інформаційно-телекомунікаційної системи електронної системи охорони здоров'я «eHealth» відсутній.**

Більшість компонентів електронної системи охорони здоров'я «eHealth», які були запуснені, працюють зі збоями, не впорядкована та не уніфікована робота медичних інформаційних систем, що додає складнощів як лікарям, так і пацієнтам. По суті, система, що має полегшити життя працівникам охорони здоров'я та пацієнтам, в українських реаліях додає клопотів. Та, мабуть, найголовніше – за весь цей час так і не створено технічного завдання – чітко сформульованого плану дій зі строками реалізації. Все, що є – дорожня карта, яка опублікована на сайті ДП "Електронне здоров'я".

Відповідно до ст.9 Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», **відповідальність за забезпечення захисту інформації в системі покладається на власника системи.**

За інформацією МОЗ України електронна система охорони здоров'я «eHealth» складається з центральної бази даних та електронних інформаційних систем. Центральну базу даних адмініструє та контролює розробку електронної системи охорони здоров'я «eHealth» в Україні «eZdorov'ya», визначене як знак для товарів та послуг, що належить ДП "Електронне здоров'я". Цей факт порушує базові основи норм чинного законодавства України й загалом подібні твердження є повним «абсурдом», оскільки, відповідно до ч.5 Порядку функціонування електронної системи охорони здоров'я затвердженого постановою КМУ від 25.04.2018 року №411 – “Власником центральної бази даних, у тому числі майнових прав на програмне забезпечення центральної бази даних, є держава у особі НСЗУ».

Звертаю Вашу увагу на ще два казуси Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення»:

- відповідно до ст.2 Закону України «Про захист персональних даних», обробка персональних даних включає збирання, отож некоректно у ст.7 Закону «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» як і в п.5 Декларації, вказувати про отримання чи збір поряд з обробкою;

- відповідно до Наказу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини «Про затвердження документів у сфері захисту персональних

даних» від 08.01.2014 року №1\02-14, одним із видів персональних даних є **персональні дані про стан здоров'я (медичні дані)**, відтак розмежування у ст.7 цього ж Закону на персональні дані та іншу інформацію про пацієнтів (у тому числі інформації про стан здоров'я, діагноз, відомостей, одержаних під час медичного обстеження пацієнтів) є некоректним.

Одним із результатів упровадження медичної реформи стало введення Декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, затвердженої Наказом МОЗ України «Про затвердження Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу та форми декларації про вибір лікаря» від 19 березня 2018 року №503.

Відповідно до ст.202 Цивільного Кодексу України – Правочином є дія особи, спрямована на набуття зміну та припинення цивільних прав та обов'язків. Правочини можуть бути односторонніми та дво- чи багатосторонніми (договорами). Одностороннім правочином є дія однієї сторони, яка може бути представлена однією або кількома особами.

Односторонній правочин може створювати обов'язки лише для особи, яка його вчинила. Односторонній правочин може створювати обов'язки для інших осіб лише у випадках, встановлених законом або за домовленістю з цими особами. До правовідносин, як виникли з односторонніх правочинів, застосовуються загальні положення про зобов'язання та про договори, якщо це не суперечить актам цивільного законодавства або суті одностороннього правочину.

Проаналізувавши вказану статтю Цивільного кодексу України (далі ЦКУ), Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» і Наказ МОЗ, можна зробити наступні висновки:

- Декларація про вибір лікаря - це односторонній правочин, який створює обов'язки не лише для особи, яка його вчинила, тобто фізичної особи, а й для інших осіб, тобто зокрема для надавача медичних послуг, Національної служби здоров'я України. Але всупереч ст.202 ЦКУ таке покладення обов'язку здійснюється на підставі підзаконного акта, а не закону (п.1 ч.3 р.ІІІ Наказу МОЗ №503);

- Декларація є передумовою виникнення нового правовідношення з іншої підстави – договору про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій;

- Видається, що одна сторона в декларації зазначена невірно, а саме як пацієнт. Відповідно до ст.3 Закону України «Основи законодавства про охорону здоров'я», пацієнт – фізична особа, яка звернулася за медичною допомогою та\чи якій надається така допомога. Декларація не породжує правовідносин у сфері надання медичної допомоги, фізична особа, яка звертається до надавача медичних послуг, робить це не з метою отримання медичної допомоги, відтак, позначення сторони одностороннього правочину як пацієнта неправильно. Також неправильно сформульовано норму ч.2 ст.9 цього закону, оскільки фізична особа стане пацієнтом лише за умови звернення, наприклад за наданням первинної медичної допомоги до надавача медичних послуг;

- Декларація має подвійне юридичне значення, оскільки з одного боку засвідчує реалізацію права на вільний вибір лікаря, хоча фізична особа ще не є пацієнтом, а з іншого боку є юридичним фактом, що підтверджує виникнення у фізичної особи статусу третьої особи за договором про медичне обслуговування населення на програмою медичних гарантій.

У ст.203 ЦКУ наведено вичерпний перелік умов, при дотриманні яких договір буде дійсний. Відповідно до ч.1 ст.203 ЦКУ - зміст договору не повинен суперечити нормам ЦКУ, інших актів цивільного законодавства, а також інтересам держави та суспільства, його моральним засадам. **В даному випадку декларація як односторонній договір суперечить нормам чинного законодавства України.**

Законодавство України поділяє недійсні договори на дві категорії. Це нікчемні та оспорювані. Нікчемні – це договори, недійсність яких випливає з норми закону і не потребує визнання в судовому порядку. Відповідно до ст.. 216 ЦКУ - Недійсний договір не створює юридичних наслідків, крім наслідків, пов'язаних із його недійсністю.

На підставі наведеного, можна зробити висновок що **Декларація це – Договір, підписання якого суперечить нормам чинного законодавства України.**

Декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, між громадянами України та лікарями укладаються з 2 квітня 2018 року. З інформації розміщеної у ЗМІ, зокрема на офіційні сторінці Міністерства охорони здоров'я України, за останніми даними у квітні 2019 року в інформаційно-телекомунікаційній системі електронної системи охорони здоров'я eHealth вже зареєстровано та внесено 27 млн. 469 тис. 502 пацієнта, 24 тис. 575 лікарів та 1894 медичних закладів.

За офіційною інформацією МОЗ України, персональні дані громадян України почали вводитись у 2017 році, ще до того як система почала працювати у тестовому режимі.

Слід зазначити, що відсутність комплексної системи захисту інформації з підтвердженою відповідністю, як до початку тестування так і після, створила передумови для реалізації вдалих кібератак на електронну систему охорони здоров'я «eHealth» та її складові, порушення цілісності, конфіденційності та авторства інформації, що в них обробляється, та може призвести до витоку персональних даних, що становить велику загрозу для життєдіяльності громадян України.

Отже, станом на сьогодні Міністерство охорони здоров'я України, неправомірно підписує і реєструє такі декларації, оскільки ці декларації суперечать нормам чинного законодавства України, а електронна система охорони здоров'я «eHealth» є не сертифікована.

Окремо звертаю Вашу увагу, на доступ до багатьох баз даних МОЗ України та Національної служби здоров'я України, у тому числі ядра електронної системи охорони здоров'я «eHealth», громадських об'єднань, благодійних фондів та фізичних осіб – підприємців.

Невизначеність правового врегулювання взаємовідносин юридичних та фізичних осіб із МОЗ України викликає велике занепокоєння у частині визначення операторів, розпорядників, адміністраторів, власників реєстрів та баз даних МОЗ України та Національної служби здоров'я України.

Враховуючи викладену Вами на брифінгу інформацію, щодо наявності спеціалізованого відділу з аналізу ризиків за участі Служби безпеки України **прошу провести аудит можливих загроз**, щодо національної безпеки та безпеки громадян через незаконний збір, оброку, утримання та передачу медико-біологічних та персональних даних посадовими особами МОЗ України, а також фізичними особами, бенефіціарами медичних інформаційних систем та членами громадських об'єднань та благодійних фондів які фінансуються Урядами інших держав та мають доступ, чи є власниками, адміністраторами чи розпорядниками зазначеної інформації у базах даних МОЗ України.

У відповідності до статті 15 Закону України «Про статус народного депутата України», з метою недопущення порушення Конституції України, норм чинного законодавства України, вимагаю:

- відкрити кримінальне провадження щодо посадових осіб Уряду України за порушення законодавства в частині ризиків витоку медико-біологічних та персональних даних із баз даних Міністерства охорони здоров'я України та електронної системи охорони здоров'я «eHealth», який може становити загрозу для життєдіяльності громадян України.

Про результати розгляду депутатського запиту повідомити мене в установленому законодавством порядку.

З повагою,

Народний депутат України

Ігор Шурма
(№186)